

УДК 35:343.211.3

Л. Новак-Каляєва

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Досліджено актуальні проблеми теорії державного управління, зокрема щодо методології теоретичних досліджень, що визначає сукупність методів пізнання та загальнонаукових принципів і теорій щодо процесу державного управління, а також щодо здійснення державного управління на засадах ідеї дотримання прав людини.

Ключові слова: права людини, теорія державного управління, методологія, демократія.

Серед актуальних проблем теорії державного управління питання про імператив прав людини займає особливе місце. Державне управління за соціальним призначенням і структурою значною мірою корелює зі структурою та суспільним призначенням ідеї прав людини, дотримання та забезпечення яких у повсякденному житті є його прямим обов’язком. Дослідження теорії та методології державного управління на основі сучасних підходів, зокрема системного, збагачене проблематикою прав людини, дозволить розкрити значний потенціал державного управління у процесі демократизації українського суспільства.

Дослідженню теоретичних проблем державного управління присвячені роботи В. Бакуменка, Ю. Кальниша, В. Князева, В. Козакова, В. Ребкала, П. Надолішнього, Н. Нижник, В. Скуратівського, В. Тертички, В. Цветкова, Л. Шкляра та ін. Загальні питання проблематики прав людини досліджують З. Антонюк, Н. Городецький, Р. Калужний, Н. Карпачова, О. Кінаш, В. Грохольський, В. Медведєв, І. Петрухін, П. Рабінович, Б. Сташків, С. Сухомлинов, П. Шумський. Особливості реалізації прав людини у процесі формування правової держави в Україні досліджують Т. Андрусак, В. Анісімов, О. Бандурка, В. Бойко, О. Бубенцова, М. Заїнчковський, М. Костицький, В. Лазюк, А. Мацко. Аналіз світового досвіду застосування законодавства з прав людини здійснили Л. Алексєєва, В. Бігун, Т. Гірма-Сихай, А. Горелик, О. Мережко, В. Шишкін. Загальній теорії прав людини в контексті формування громадянського суспільства присвячені дослідження М. Антоновича, О. Данільяна, К. Жоля, А. Колодій та інших. Важливі аспекти проблематики прав людини розроблені у дослідженнях сучасних західних теоретиків філософії права, політичного управління та політології Ю. Габермаса, О. Гьофе, Р. Дворкіна та інших. Натомість проблеми прав людини в теорії та практиці державного управління досліджені недостатньо.

Мета і завдання дослідження: конкретизувати актуальні проблеми теорії державного управління та визначити пріоритетні напрямки теоретичних та практичних досліджень у галузі державного управління в контексті прав людини, аргументувати той факт, що теоретичні засади демократизації державного управління глибоко обумовлені взаємозалежністю таких понять, як “демократичне державне управління”, “демократія”, “права людини”, концептуальною позицією прав людини щодо практики реалізації в умовах глобальних суспільних трансформацій.

Як комплекс теоретичних положень, узагальнених до певного рівня абстракцій, що дозволяють дати опис, пояснення і передбачення об'єктивних явищ управління, теорія управління за допомогою сукупності понять і категорій розкриває суть, зміст і специфіку управління. В. Козаков, розмірковуючи, зокрема, над соціально-ціннісними засадами державного управління, підкреслює суспільну універсальність теорії державного управління, адже як наукова дисципліна вона повинна охоплювати як наявний порядок цінностей державного управління, де домінують постійні, незмінні величини, так і політичний процес, де домінують змінні величини [1]. Вчений робить висновок про міждисциплінарність науки державного управління і погоджується з твердженням М. Даймока, що сучасна теорія державного управління – це “новий науковий синтез, що має необхідне відношення до всіх галузей знання й усіх питань, які входять у здійснення офіційної політики” [2]. Теорія державного управління прагне розкривати об'єктивно існуючі закономірності в галузі адміністративної діяльності, щоб на цій основі формувати рекомендації [3].

Суть теорії державного управління як наукової дисципліни становить дослідження держави як інституту управління суспільством, визначення закономірностей і принципів їх реалізації, наукове обґрунтування державної політики як системоутворюючого елемента управління. Предмет теорії державного управління складає функціональний аналіз діяльності органів влади як політико-правового інституту управління суспільством і політико-правових та соціальних відносин, що складаються в процесі такої діяльності.

Управління як основну функцію держави характеризують поняття “державне управління”, “держава”, “суб'єкт управління” – тобто державні органи, установи; “об'єкт державного управління” – тобто соціальні групи, суспільні процеси, соціальні інститути; “державна влада” – тобто політична, адміністративна, економічна тощо; “управлінська діяльність” – тобто політичне керівництво, адміністративне управління, нормативно-правове регулювання; “управлінські відносини” – тобто організаційно-економічні, соціально-політичні, нормативно-правові відносини в управлінській діяльності.

Залежно від цільових установок та принципів, на яких держава їх реалізує, формується система функцій, вибираються форми, методи і засоби, через які здійснюється державне управління. Вони можуть видозмінюватися або набувати специфічних характеристик суті, залежно від того, на якому конкретно-історичному етапі свого розвитку перебуває держава і який політичний режим визначає тип державної влади.

Держава як цілісний суб'єкт управління здійснює свою управлінську діяльність через окремі функції, охоплюючи всю ієрархію державних органів, їх ланок і підсистем. Суспільні функції держави як соціального інституту втілюються через реалізацію управлінських функцій, які держава виконує як владний інститут політичної системи. Своєю чергою, функції державного управління реалізуються через управлінські функції державних органів.

Різноманіття організаційно-правових форм державного управління обумовлено широким діапазоном функцій, виконуваних державою та її органами, їх складністю і просторово-часовою протяжністю. Сама форма держави з її специфічними особливостями, що проявляються через форми правління, державного устрою і через політичний режим, багато в чому позначається на характері та змісті організаційно-правових форм державного управління.

Методологічні засади теорії державного управління визначає сукупність методів пізнання та філософсько-соціологічних, політологічних та інших загальнонаукових принципів і теорій, що їх обґрунтовують та створюють систему методів і прийомів наукового пізнання та пояснення процесу державного управління.

Розвиток та конкретно-історична специфіка державного управління обумовлює необхідність розглядати державу як соціальну систему, а управлінську діяльність держави – як один із видів соціального управління, й аналізувати феномен державного управління як раціональну діяльність, що виявляється в різноманітних формах соціально-політичної реальності: організаційно-управлінських структурах, політико-правових актах, реальних управлінських відносинах між органами державної влади, партіями і громадськими об'єднаннями тощо, – з урахуванням принципу конкретно-історичного підходу.

Аналіз держави як соціальної системи здійснюється на основі системного підходу, який в теорії державного управління ґрунтується на наявності в державному управлінні рис внутрішніх взаємозв'язків, що створюють єдине ціле. Теорія систем – це напрям системних досліджень на стику системної методології, математики, природознавства, а також соціальних наук, зокрема теорії організацій, теорії управління тощо. Це теоретична галузь знань, що описують різні види та типи систем, як реальних, так і абстрактних, а також основні принципи і закономірності їх поведінки, функціонування, розвитку.

Теорія систем, розглядаючи об'єкти як системи, орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкта, на виявлення багатоманітних зв'язків усередині об'єкта, а також між об'єктом і його середовищем, та зведення їх в єдину теоретичну картину [4]. В літературі, присвяченій системним дослідженням, Л. фон Берталанфі висував програму побудови загальної теорії систем як системної метатеорії, покликаної сформулювати способи побудови всіх можливих системних теорій, але ця програма не була реалізована [5]. Питання про методи побудови різних спеціалізованих теорій систем, зокрема організаційних систем стикаються з проблемою меж, оскільки вони частково перетинаються з такими галузями знання, як кібернетика, термодинаміка, теорія інформації, теоретичний системний аналіз, дослідження операцій, системотехніка, теорія ухвалення рішень, теорія організацій тощо. Теорія організації відрізняється меншим ступенем узагальнення. Вона займається питаннями ефективного функціонування і управління соціальних систем. Оскільки однією з галузей цієї діяльності є робота управлінського персоналу, то теорія організації займається у певному значенні і роботою персоналу органів державного управління [6].

Теоретичне обґрунтування методології системного аналізу в галузі державного управління знаходимо в роботах Т. Парсонса [7] та Д. Істона [8]. Останній, зокрема, вважав доцільним застосування загальної теорії систем до політичного аналізу, акцентуючи увагу на тому, що політична система не є простою взаємодією її структур, а є динамічною субстанцією, що постійно функціонує та змінюється. Розглядаючи будь-яку політичну систему з огляду функціонування, він використовує кібернетичний принцип виміру показників функціонування на “вході” і на “виході” системи: на “вході” – це запити і потреби громадян, а на “виході” – рішення та дії влади [9]. Теоретичний аналіз державного управління розглядає абстрактну системну модель діяльності тією мірою, якою державне управління є специфічним типом соціальної діяльності, зміст якої полягає у виконанні законів та

інших актів органів державної влади шляхом різних форм організуючого впливу на суспільні явища та процеси.

У дослідженні державного управління як системи політико-культурологічний підхід дає можливість за типом політичної культури, характерним для того або іншого суспільства, судити про тип державно-правових інститутів у певній політичній системі, про їх управлінську діяльність і державно-управлінські відносини. Застосовується також структурно-функціональний підхід, який обумовлює використання структурно-функціонального аналізу, суть якого полягає у виділенні елементів соціальної взаємодії, що підлягають дослідженню, і визначенні їх місця і значення (функції) в системі державного управління. Такий аналіз сприяє вирішенню проблем, з якими пов'язане існування та підтримка життєздатності системи [10].

Одним із напрямків управлінської діяльності держави є регулювання та вирішення суспільних протиріч і конфліктів між загальними і приватними інтересами. Конфліктна взаємодія елементів системи, що здійснює управління, та керованої системи, а також суб'єктів інтеграції та дезінтеграції, розвитку й руйнування, властива державно-суспільним системам, тому конфліктологічний підхід з теорії державного управління є об'єктивно обумовленим, хоча й неоднозначним. Так, Р. Дарендорф розглядає політико-соціальний процес як ланцюг конфліктів [11], хоча концепція Т. Парсонса орієнтована на вивчення "соціального порядку", стабільності соціальної системи, де конфлікт трактується як явище тимчасове й незакономірне [12]. Водночас, Р. Дарендорф вважає, що пропонувана ним конфліктна модель суспільства не виключає існування функціональної моделі згоди, оскільки в суспільному житті постійно присутні обидва компоненти суспільних відносин: співпраця та конфлікт [13].

Комплексний тип теорії державного управління та її методологічної основи визначає відповідну сукупність об'єктивних і суб'єктивних, соціологічних, політологічних і загальнонаукових, теоретичних і емпіричних методів вивчення теорії державного управління як політико-соціальної і політико-правової реальності. Наукове пізнання управлінських процесів характеризується певними особливостями. Зокрема, аналіз процесів державного управління у всіх випадках є суб'єктивним, адже він здійснюється з позицій певної частини суспільства, тобто соціальної групи, політичної організації тощо, на основі того матеріалу, тих уявлень, які характерні для конкретної ситуації в суспільстві, отже, базується на фіксованому проблемному полі, засобах, прийомах і напрямках дослідження, відповідно до історичного національного та міжнародного досвіду.

Побудова теорії державного управління на основі узагальнення досвіду державотворення та державного управління створює реальну передумову для суб'єктивістського, ідеологічно і політично ангажованого підходу в розумінні соціальної функції теорії, що обумовлює бачення авторами теоретичних досліджень своєї головної мети і функції теорії не в об'єктивному поясненні дійсно існуючої в певній країні суспільно-політичної та економічної системи, а у формуванні уявлень про цю систему, схожих або таких, що співпадають із уявленнями домінуючих у суспільстві сил і організацій. Дж. Гелбрейт, характеризуючи результати таких досліджень, підкреслив, що суб'єктивістський теоретичний образ є заміником об'єктивної реальності та є інструментом обґрунтування політики владних структур. Натомість дійсна функція теорії – не обслуговування інтересів певних соціальних груп, не інструментальна функція, а сприяння об'єктивному розумінню людьми,

зокрема лідерами, правлячими елітами і пануючими економічними суб'єктами, соціальної реальності [14].

Актуальною проблемою теорії державного управління є проблема співвідношення об'єктивного і суб'єктивного методів пізнання, єдності об'єктивного і суб'єктивного аспектів. Об'єктивний метод означає пояснення сукупності елементів і взаємозв'язків, що становлять державне управління, через аналіз об'єктивних результатів управлінської діяльності безвідносно до їх оцінки, тобто погляд на державу та її діяльність як на об'єкт дослідження здійснюється ззовні. Прикладами об'єктивного методу є: нагляд, порівняння та узагальнення явищ і процесів дійсності, метод розробки описових моделей управлінської діяльності та відносин, аналоговий метод тощо.

Суб'єктивний метод припускає розгляд об'єкта зсередини як реальності, пов'язаної із суспільними інтересами і цінностями певних осіб, через призму їх відносин, думок, позицій, інтересів [15]. Прикладом суб'єктивного методу можуть бути різноманітні соціологічні прийоми вивчення громадської думки на предмет оцінки конкретних управлінських дій державних інститутів, методи управлінського експерименту, сукупність прийомів розробки нормативних управлінських моделей, що створюють ідеальні, такі якими образи управління уявляються, а не такі, якими вони є в реальному житті, що вносить свої корективи.

Об'єктивний і суб'єктивний методи обумовлені специфікою політико-соціальної реальності, що утілює в собі об'єктивну і суб'єктивну сторони. Втіленням єдності об'єктивного і суб'єктивного методів дослідження і пояснення управлінських процесів є науково-практичний експеримент як спосіб отримання інформації про зміни в поведінці і діяльності суб'єктів і об'єктів державного управління, обумовлених дією на них окремих керованих і контрольованих чинників. У практиці державного управління експеримент як метод дослідної перевірки обґрунтованості та ефективності певних наукових положень і рекомендацій теорії є важливим джерелом емпіричних даних для ухвалення ефективних рішень.

Державне управління реалізується в соціальному середовищі, яке здійснює на нього вплив, зокрема соціальної структури суспільства. Внаслідок цього цілком зрозуміла роль соціологічних методів у науковому пізнанні державного управління. Соціологічний аналіз дозволяє вирішувати багато теоретичних і практичних питань, пов'язаних із розробкою стратегії управління і розумінням соціальних потреб, інтересів і цінностей, які визначають конкретний зміст завдань, які вирішують державні органи. Соціологічні методи – це основний засіб забезпечення зворотних зв'язків у взаємодії систем управління і суспільства, зокрема стосовно окремих соціальних груп населення щодо їх ставлення до тих або інших рішень державних інститутів. За допомогою соціологічних методів з'ясовується соціальна ефективність державної політики, економічної та правової системи, стан політичної та правової культури громадян. Соціологічні методи дослідження теорії державного управління дозволяють застосувати науковий аналіз на рівні дослідження конкретних окремих індивідів, їх поведінки й орієнтацій у сфері державного управління. Масштабні суспільні дії широких народних мас, значних і невеликих соціальних груп, управлінські відносини, діяльність окремих органів і системи державного управління загалом складаються з дій і поведінки численних окремих осіб, керівних посадових осіб і рядових громадян, без вивчення яких емпіричними методами неможливо скласти загальну картину діяльності держави. Отже, соціологічний

аналіз, хоч і не має домінуючого значення, є інструментом накопичення фактичного матеріалу для теоретичних узагальнень, що пояснюють феномен державного управління. Соціологічні методи не позбавлені проявів суб'єктивізму. Г. Осипов вважає особливістю сучасного етапу розвитку соціології використання її як засобу маніпуляції свідомістю людей для ухвалення антинародних або недемократичних рішень [16].

Вибір форм державного управління залежить від типу суспільних відносин, організації виробничо-господарської діяльності, політичної системи, правлячого режиму, типу компетенції органу управління. Командно-адміністративна система використовує, як правило, жорсткі форми управлінської дії, всезагальне та всеохоплююче планування, суворі норми звітності та контролю з орієнтацією переважно на кількісні показники. Основний акцент робиться не на правові форми регулювання відносин, а на директивні рішення, впроваджувані в адміністративному порядку. Ринковим відносинам властивий принципово інший підхід, за якого державно-управлінська діяльність будується, відповідно до норм права, спектр яких достатньо широкий.

Упродовж другої половини XX – початку XXI ст. у переважній більшості розвинених країн Європи владні структури формували теорію та практику державного управління на основі ідеології, в центрі якої постала ідея прав людини. Традиційні європейські демократичні цінності: свобода, рівність, справедливість, дотримання законів владою і громадянами; забезпечення прав громадян на недоторканність особи, на працю, гідну її оплату, на вільний вибір місця проживання, на освіту, медичне обслуговування, на забезпечення високих екологічних стандартів навколишнього середовища тощо – це система суспільних цінностей, що базується як на традиціях європейського гуманізму, в основі якого самоцінність людини, її свободи, волі й діяльності, так і на християнських цінностях внутрішньої духовної свободи людини, що не визначається її соціальним статусом. Реалізація прав людини у повсякденному житті, дотримання їх державою та її інституціями здійснюється не тільки на основі позитивного права у конституціях країн, або законодавства, яким забезпечується дотримання прав людини, чи в універсальних і регіональних документах із прав людини, але й у теорії та практиці державного управління.

Засобом утвердження і забезпечення гуманістичних цінностей, упорядкування суспільного життя на принципах соціальної справедливості є право. Для розуміння державного управління в умовах демократії важливе методологічне значення має концепція природних прав людини. З ідеалами рівності усіх людей у їх гідності й правах, ідеалами невід'ємного та невідчужуваного типу прав людини пов'язане її визнання основною соціальною цінністю. Основні права людини – це певні можливості, які необхідні для нормального існування та розвитку людини в певних конкретно-історичних умовах, об'єктивно визначаються досягнутим рівнем економічного, соціального і духовного розвитку людства та мають бути загальними і рівними для всіх людей.

Забезпечення прав людини можливе за умови упорядкування суспільного життя на принципах соціальної справедливості. Тому важливо не ототожнювати основні права людини і право як загально соціальне явище. Право як загальносоціальне явище – це передусім певні можливості учасників суспільного життя, загальні та рівні для усіх людей, родин, певних колективів і громадських об'єднань, різних соціальних верств суспільства, народів. Як загальносоціальне

явище право є показником досконалості державної політики і державного управління.

Методологія дослідження сучасного державного управління пов'язана з тим, що його правові принципи, форми і методи не можна зрозуміти не дослідивши проблеми правового статусу людини і організації політичної влади. Належність людині прав від народження передбачає захист і забезпечення їх державою, що потребує законодавчого формулювання. Права людини, не закріплені в законодавчих актах (позитивному праві), ускладнюють здійснення державою функції їх охорони та захисту, що актуалізує необхідність їх трансформації у позитивне право. Е.-В. Бьокенфьорде вважає, що інституціоналізації прав людини у демократичній правовій державі на національному рівні є достатньо для їх дотримання. На думку дослідника, права людини відрізняються від інших прав п'ятьма ознаками: універсальністю, моральною значущістю, фундаментальністю, пріоритетністю та абстрактністю і безпосередньо пов'язані з демократією. Як форма держави та врядування демократія є певною формою організації влади, зміст якої полягає у тому, що державна влада як влада, що приймає політичні рішення, виходить з народу як останньої точки та джерела легітимності, а також і те, що народом, тобто громадянами, конститується, легітимізується та контролюється її конкретне здійснення [17].

Демократія є формою самовизначення та самоврядування народу, але вона не є універсальним принципом політичної влади, адже існує безпосередній зв'язок демократії із соціально-культурними, політично-структурними та етичними передумовами. Як форма політичного устрою демократія має гарантувати безпеку, права та свободи людей, будучи не самоціллю, а засобом досягнення мети, формою об'єднання людей, що живуть за певних соціально-культурних та політичних умов. Права людини в умовах демократії характеризуються згадуваною системною взаємозалежністю того, що "на вході" та того, що "на виході": не може бути предметом категоричної вимоги "на вході" певне право людини, якщо його дотримання заважає або ненавмисне ставить під загрозу право "на виході", або досягнення необхідних для людей цілей, здійснення відповідних рішень, співжиття людей на засадах права та свободи. Можливість участі в ухваленні політичних рішень через загальне, рівне та вільне виборче право і засновані на ньому демократичні структури волевиявлення не можуть бути предметом категоричної та універсальної вимоги без врахування подальших результатів, просто виходячи з посилення на людську гідність і право людини.

Визнання прав людини може сприяти встановленню демократії, оскільки воно стимулює вільну суспільну дискусію щодо свободи думки та демократичну тенденцію, націлену на розвиток політичних прав людей як громадян, хоча висновок про те, що демократія є необхідною умовою прав людини є дискусійним. Не варто ототожнювати демократію тільки з поділом влади та контролем над владою, але наявність поділу влади та контролю над владою є необхідною умовою реалізації прав людини. Процеси демократизації державного управління, таким чином, не є апріорною умовою забезпечення прав людини.

На початку ХХІ ст. терористичні атаки 11 вересня 2001 р. на певний час перетворили дискусію про права людини в неконструктивну на фоні необхідності вживати заходи щодо попередження терактів та покарання терористів, що призвело до утиску свобод, посилення підозр, страху, дискримінації та забобонів, як серед урядів, так і серед народів. На сьогодні питання про міру свободи урядів у

запровадженні заходів проти терористів та міру свободи “борців за свободу” не перестали бути актуальними та привертають значну увагу науковців і широкої громадськості.

Сучасна практика державного управління зазнає суттєвих трансформаційних впливів, опосередкованих електронно-обчислювальними технологіями, оцінити які однозначно з огляду дотримання прав людини неможливо. З одного боку, відкритість та прозорість процедур, здійснюваних владними структурами, доступ до публічної інформації тощо є запорукою законності та контрольованості влади громадянським суспільством, свідченням формування вільної, децентралізованої, неієрархічної традиції спілкування громадськості з владою. Водночас, актуалізуються проблеми дотримання прав людини в умовах електронного нагляду, інформаційного навіювання та “зомбування” населення. Неоднозначність впливів інформаційного суспільства та засади протистояння його негативним проявам обумовлюють необхідність теоретико-методологічного умотивування позицій та практики державного управління.

Таким чином, теорія державного управління розробляє комплекс проблем, актуальність яких підтверджена їх суспільною значимістю. Теоретичні дискусії та історичний аналіз не здатні замінити політичні та правові заходи, спрямовані на удосконалення механізмів дотримання та захисту прав людини у випадках, коли вони були порушені. Натомість, подолання суперечності між універсальністю поняття прав людини, специфічністю їх трактування окремими державними структурами, службовими особами, суспільними групами тощо, та їх практичною реалізацією в динаміці державотворення та державного управління, можливе на основі узагальнення історичного досвіду на засадах толерантності й узгодженості теорії та практики дотримання прав людини органами державного управління.

Література

1. Козаков В. М. Основні принципи державного управління в Україні: соціально-ціннісний аспект / В. М. Козаков // Державне управління: удосконалення та розвиток [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=229>.
2. Dimock M. Philosophy of Administration [Text] / M. Dimock. — N.-Y. : [s. n.], 1978. — Р. 21.
3. Козаков В. М. Основні принципи державного управління в Україні: соціально-ціннісний аспект...
4. Куц Г. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций [Текст] : в 2 т. / Г. Куц, С. О'Доннел ; пер. с англ. — М. [б. и.] : Инфра-М, 2001. — 680 с.
5. Бертаданфи Л. Общая теория систем – Критический обзор / Л. Бертаданфи // Системные исследования [Текст] : ежегодник. — М. : Наука, 1969. — С. 30—54.
6. Василенко И. А. Административно-государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия [Текст] / И. А. Василенко. — изд. 2-е, перераб. и доп. — М. : Издательская корпорация “Логос”, 2001. — С. 214.
7. Парсонс Т. О структуре социального действия [Текст] / Т. Парсонс. — М. : Академ. проект, 2002. — 880 с.
8. Истон Д. Категории системного анализа политики / Д. Истон // Антология мировой политической мысли [Текст] : в 5 т. Т. 2. — М. : [б. и.], 1997. — С. 630—642.

9. Там же. — С. 630—642.
10. Мисин Н. Теория социального управления [Текст] / Н. Мисин. — СПб. : [б. и.], 1998. — С. 54.
11. Дарендорф Р. Элементы теории социального конфликта // Социс [Текст]. — 1994. — № 5. — С. 142—147. — (Социологические исследования).
12. Парсонс Т. О структуре социального действия... — 880 с.
13. Дарендорф Р. Элементы теории социального конфликта... — С. 142—147.
14. Гэлбрейт Дж. К. Какова американская модель на самом деле? Мягкие бюджеты и кейнсианская деволуция / Дж. К. Гэлбрейт // Логос [Текст]. — 2003. — № 2. — С. 13—30.
15. Атаманчук Г. В. Сущность государственной службы: история, теория, закон, практика [Текст] / Г. В. Атаманчук. — М. : РАГС, 2003. — С. 232.
16. Осипов Г. Що відбувається з соціологією? // Социс [Текст]. — 1997. — № 5. — С. 13.
17. Бьокенфьорде Е.-В. Чи є демократія необхідною вимогою прав людини? / Е.-В. Бьокенфьорде // Філософія прав людини [Текст] / пер. з нім. ; ред. : Штефан Госепат, Георг Ломанн. — К. : Ніка-Центр, 2008. — С. 168—170.

L. Novak-Kaliayeva

HUMAN RIGHTS AND ACTUAL PROBLEMS OF THE THEORY OF PUBLIC ADMINISTRATION

The current problems of the theory of public administration, including the methodology of theoretical researches that defines a set of methods of cognition and general scientific principles and theories concerning the process of public administration governance, as well as the fulfillment of public administration on the idea of human rights.

Key words: human rights, theory of public administration, methodology, democracy